

Resultaten Kruger enquête

Gebaseerd op de resultaten van de 10e Kruger enquête in de week van 9 mei 2022

24 mei 2022

Resultaten 10e enquête

Samenvatting, ondernemingen op alle fronten niet zo positief als in november

Vraagstelling

In deze enquête is aan ondernemers, directie- en managementleden van middelgrote bedrijven (€ 5 - € 500 mln. omzet) in de week van 9 mei jl. voor een tiende keer gevraagd naar het korte en middellange toekomstperspectief van hun onderneming en de verwachte veranderingen in bedrijfsvoering.

De 1e t/m de 9e enquête werden gehouden in de weken van 20 april 2020, 18 mei 2020, 7 juli 2020, 11 september 2020, 9 november 2020, 4 januari 2021, 17 maart 2021, 4 juni 2021 en 8 november 2021.

De uitkomsten

Nog steeds herstel verwacht in 2022 echter met voorzichtigere verwachtingen

- Dit jaar verwacht 72% van de ondernemingen een hogere omzet te behalen dan in 2019. Dit is in lijn met de verwachtingen van november 2021 (72%) en een stijging t.o.v. de verwachtingen in juni 2021 (61%) en maart 2021 (56%).
- In lijn met de omzetverwachtingen voor 2022 is ook een groot deel van de ondernemingen positief (60%) tot zeer positief (7%) over de verwachte resultaatontwikkeling op middellange termijn. Een half jaar geleden zag men het toekomstperspectief wel wat gunstiger, waarbij 63% van de ondernemingen positief was en 9% zeer positief was.

Veel bedrijven reageren op de coronacrisis en turbulente marktomstandigheden

- 48% van de ondernemingen geeft aan haar business model te hebben aangepast in de laatste 12 maanden of is van plan dat op korte termijn te gaan doen.
- 68% van de ondernemingen heeft de kostenstructuur aangepast. De meeste wijzigingen hebben (nog steeds) betrekking op de personeelskosten.
- 8% van de ondernemingen heeft activiteiten beëindigd vanwege achterblijvende prestaties of een gebrek aan toekomstperspectief. Slechts 2% heeft activiteiten/onderdelen verkocht vanwege noodzakelijke liquiditeiten.

Supply-chain groot probleem, gemiddelde loonstijging neemt verder toe

- Maar liefst 69% van de bedrijven ondervindt momenteel problemen rondom de beschikbaarheid van producten en/of grondstoffen. Een derde (34%) geeft aan dat deze problemen de omzet en het verdienvermogen (op korte termijn) aantasten.
- Volgens ruim de helft (54%) van de ondervraagde ondernemingen nemen deze toeleveringsproblemen de komende 6 maanden toe.
- De krapte op de arbeidsmarkt is groot. 92% van de ondernemingen verwacht de komende 12 maanden stijgende lonen, 27% verwacht zelfs een stijging van 5% of meer.

Meer margedruk verwacht en doorvoering van hogere verkoopprijzen

- De helft (52%) van de ondernemingen verwacht dat de marge onder druk komt te staan. Het gros hiervan (43%) houdt rekening met een daling van 0 - 10%, een kleiner aandeel (8%) verwacht zelfs een margedaling van meer dan 10% (tijdens de enquête van november 2021 was dit nog slechts 3%).
- Vrijwel alle (91%) ondernemingen verwachten de komende 6 maanden hun eigen verkoopprijzen te moeten/zullen verhogen als gevolg van de ontwikkeling in inkooprijzen en lonen.
- De versturende effecten van de coronacrisis en de huidige geopolitieke situatie zijn goed zichtbaar binnen de (internationale) aanvoer- en productieketens. Toch geeft 79% van de respondenten aan dat het niet nodig of mogelijk is om dichterbij Nederland in te kopen of te laten produceren.

Aflossen belastingschuld en terugbetalen NOW blijft voor beperkte groep een uitdaging

- Van de ondervraagde ondernemingen geeft 62% aan dat zij geen belastingachterstand (meer) hebben (enquête november 2021: 74%).
- Van de bedrijven met een belastingschuld verwacht drie kwart (79%) dat de terugbetaaltermijn van 5 jaar voldoende is om de schuld te voldoen. 17% verwacht de schuld te kunnen voldoen maar niet binnen de gestelde 5 jaar en 4% geeft aan dat zonder schuldsanering de achterstallige belasting niet voldaan kan worden. Dit is een verslechtering t.o.v. de verwachting in november 2021 (stijging van 13% naar 21% van de ondernemingen die verwacht niet te kunnen voldoen binnen de termijn).
- 74% van de middelgrote ondernemingen geeft aan geen NOW terug te hoeven betalen. Van de ondernemingen die wel een deel van de ontvangen NOW dienen terug te betalen verwacht circa 6% dit niet binnen de gestelde termijn van 3 jaar te kunnen voldoen.

Geen bijzondere onrust door kredietaanpassingen in 2021 of 2022

- Het overgrote deel (78%) van de ondernemingen geeft aan dat er geen aanpassing heeft plaatsgevonden in het bancaire-, factoring-, of werkkapitaalkrediet in 2021 of 2022.
- 12% van de ondernemingen heeft een kredietverruiming verkregen en 4% een kredietbeperking.
- 6% geeft aan een nieuw kredietarrangement te zijn aangegaan. Geen van de respondenten heeft aangegeven dat de kredietlimiet of bevoorschotting is ingetrokken door de financier.

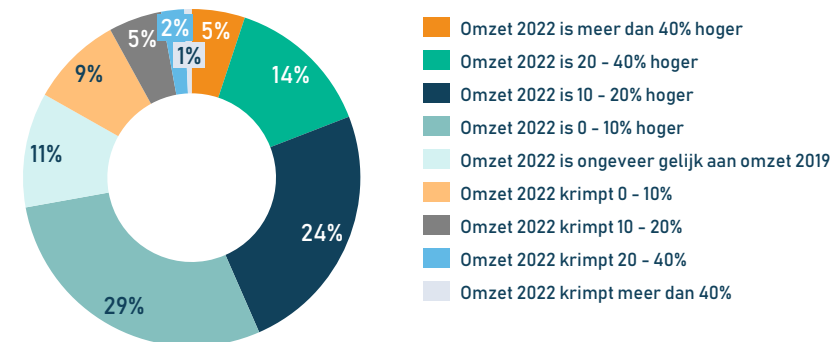
Vooruitzichten omzet en resultaat blijven positief

Verwacht herstel zet verder door in 2022 echter met voorzichtigere verwachtingen

Omzetniveau 2022 t.o.v. 2019

- In 2022 verwacht gemiddeld 72% van de ondernemingen een hogere omzet te behalen dan in 2019. Dit is in lijn gebleven met de verwachting van november 2021 (72%).
- Ondernemingen zijn minder positief over de hoogte van de omzet. 5% van de respondenten verwacht dat de omzet in 2022 meer dan 40% hoger is t.o.v. 2019. In november 2021 was dit nog 12%.
- 11% van de ondernemingen verwacht een vergelijkbare omzet in 2022 te realiseren in vergelijking met 2019. Dit is een daling t.o.v. de verwachting van november 2021 (15%).
- Inmiddels verwacht 17% van de respondenten dat de omzet krimpt in 2022 t.o.v. 2019 (in november was dit nog 13%).
- Bovendien wordt deze omzetkrimp nu sectorbreed verwacht. In de vorige enquête, een half jaar geleden, gold dit alleen voor de horeca, evenementen & leisure sector.

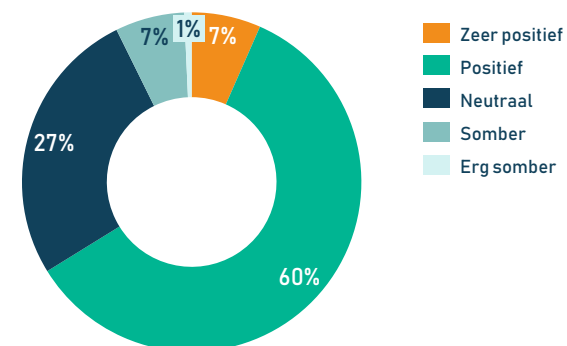
Verwachte netto-omzet 2022 t.o.v. 2019

Resultaatontwikkeling 2022 t/m 2025

- In lijn met de omzetverwachtingen voor 2022 is ook een groot deel van de ondernemingen positief (60%) tot zeer positief (7%) over de verwachte resultaatontwikkeling op middellange termijn. Een half jaar geleden was het toekomstperspectief wat gunstiger, waarbij 63% van de ondernemingen positief was en 9% zeer positief was.
- Een deel van de ondernemingen geeft aan de toekomst somber (7%) tot erg somber (1%) in te zien.

Toekomstperspectief 2022-2025 t.a.v. resultaatontwikkeling

Bedrijfsvoering is veelal aangepast in de laatste 12 maanden

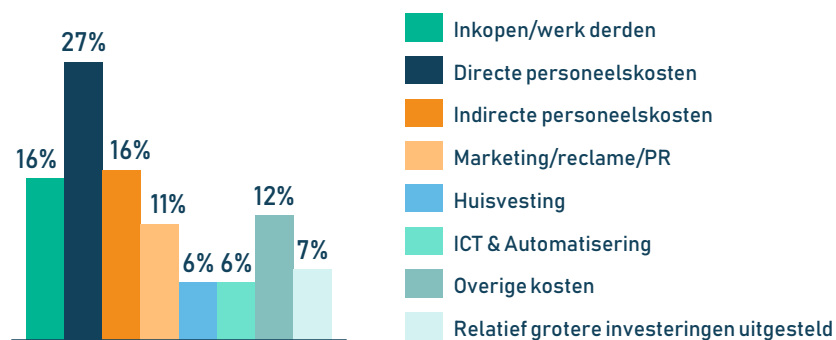
Veel ondernemingen reageren op de crisis en turbulente marktomstandigheden

Bijna de helft heeft haar business model aangepast

- 48% van de ondernemingen geeft aan haar business model te hebben aangepast in de laatste 12 maanden of gaat dat snel doen (waarvan 13% tijdelijk). In het bijzonder hebben de sectoren agri & food (78%), dienstverlening (57%), voedselindustrie (57%) en de (maak)industrie (56%) aangegeven wijzigingen te hebben doorgevoerd in hun business model.

Twee derde heeft haar kostenstructuur gewijzigd

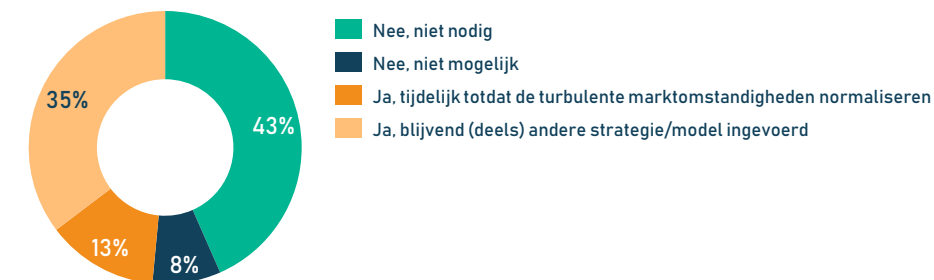
- 68% van de ondernemingen heeft haar kostenstructuur structureel aangepast in de laatste 12 maanden of is van plan dat snel te gaan doen. 11% heeft aangegeven dat zij de kosten tijdelijk hebben verminderd tot de turbulente marktomstandigheden weer normaliseren. Een half jaar geleden tijdens de enquête van november gaf 20% nog aan om kosten tijdelijk te verminderen.
- Verreweg de meeste wijzigingen hebben betrekking op personeelskosten (43%).

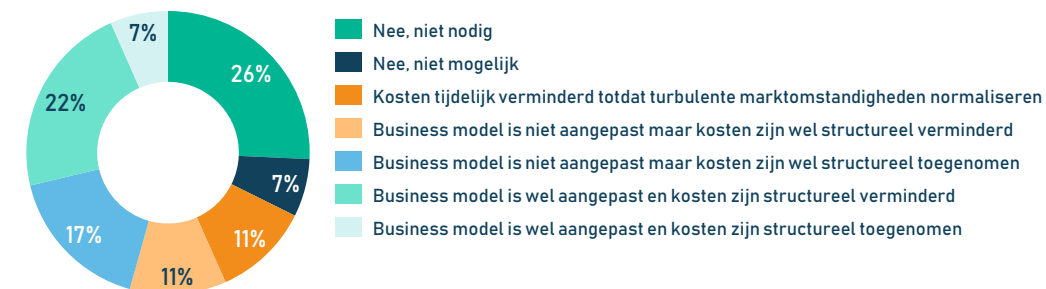
Beëindiging en aan- en verkoop

- Een groot deel (80%) van de respondenten geeft aan geen activiteiten te hebben beëindigd of bedrijfsonderdelen te hebben verkocht in de laatste 12 maanden. Dit percentage is stabiel gebleven t.o.v. van de enquête in november 2021. 8% van de ondernemingen heeft activiteiten beëindigd vanwege achterblijvende prestaties of een gebrek aan toekomstperspectief. Slechts 2% heeft activiteiten/onderdelen verkocht vanwege noodzakelijke liquiditeiten.
- De M&A-markt blijkt nog steeds zeer aantrekkelijk met relatief veel aan- en verkopen (10%).

Aanpassing business model

Aanpassing kostenstructuur

Activiteiten beëindigd of bedrijfsonderdelen gekocht/verkocht

Toeleveringsproblemen, inkooprijzen en lonen blijven toenemen... 96% van de ondernemingen verwacht hogere inkooprijzen

Beschikbaarheid van producten en grondstoffen problematisch

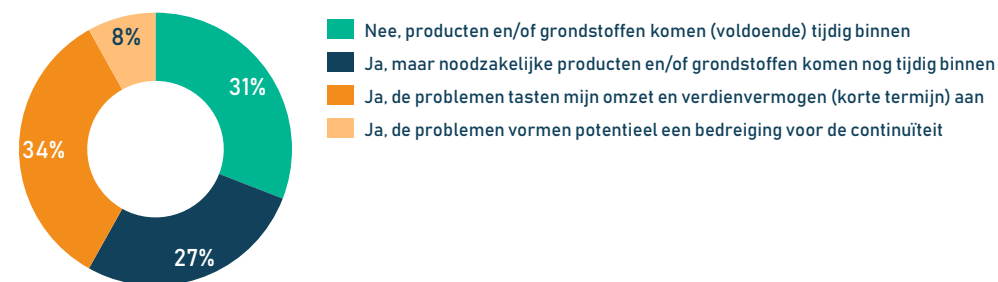
- 69% van de bedrijven ondervindt momenteel problemen rondom de beschikbaarheid van producten en/of grondstoffen. 34% geeft aan dat deze problemen de omzet en verdienvermogen (op korte termijn) aantasten, waarbij 8% zelfs aangeeft dat de tekorten de continuïteit van de onderneming potentieel bedreigen.
- Dit is een duidelijke stijging t.o.v. de resultaten van november 2021: 60% ondervond problemen, 29% gaf aan dat dit het verdienvermogen aantastte en 6% gaf aan dat de continuïteit in gevaar was.
- Naar verwachting blijven deze toeleveringsproblemen de komende 6 maanden toenemen volgens 54% van de ondernemingen, 37% verwacht dat deze gelijk blijven en 9% verwacht dat de problemen zullen afnemen. Een half jaar geleden tijdens de enquête van november 2021 was dit respectievelijk 43%, 34% en 23%.
- Vrijwel alle bedrijven (96%) verwachten gemiddeld hogere inkooprijzen te (moeten) betalen in 2022 t.o.v. 2021. Een kleine groep (3%) denkt dat de inkooprijzen ongeveer gelijk blijven en een nog kleiner aantal (1%) verwacht dat de prijzen zullen dalen. Ook deze verwachtingen zijn hoger dan tijdens de vorige enquête een half jaar geleden: 90%, 6% en 4% respectievelijk.

Gemiddelde loonstijging neemt toe

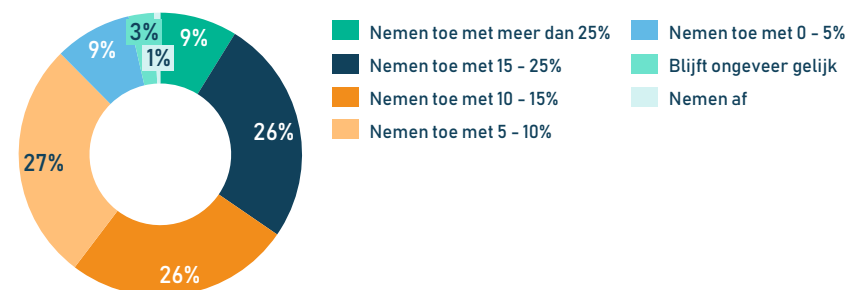
- Het werkloosheidspercentage van april 2022 is 3,2%* met een record aantal vacatures. De krapte op de arbeidsmarkt is zeer groot.
- 92% van de ondernemingen verwacht de komende 12 maanden stijgende lonen, 27% verwacht zelfs een stijging van 5% of meer (enquête van november 2021 verwachtte "nog maar" 16% dit). In vrijwel alle sectoren worden (forse) loonstijgingen verwacht de komende 12 maanden.

* bron: CBS Statline per 19-5-2022

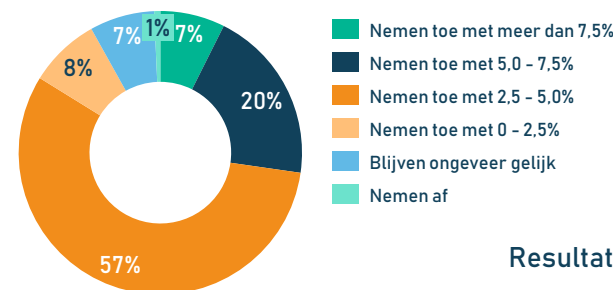
Toeleveringsproblemen producten en/of grondstoffen

Ontwikkeling inkooprijzen 2022 t.o.v. 2021

Ontwikkeling loonkosten komende 12 maanden

...met stijgende impact op de marge en verkoopprijzen van bedrijven

91% (!!)

 van de ondernemingen verwacht verkoopprijzen te verhogen

Ruim de helft van de bedrijven verwacht margedruk

- 52% van de ondernemingen verwacht dat de marge op de omzet onder druk komt te staan. Het gros (43%) houdt rekening met een daling van 0 – 10%, een kleiner aandeel (8%) verwacht een margedaling van meer dan 10% (tijdens de enquête van november 2021 was dit nog slechts 3%).
- De toegenomen margedruk lijkt sectorbreed te zijn waarbij vrijwel alle sectoren aangeven last te hebben van toegenomen inkooprijzen voor grondstoffen, halffabricaten, producten, transport en/of energie.

In de breedte verhoging van de verkoopprijzen verwacht

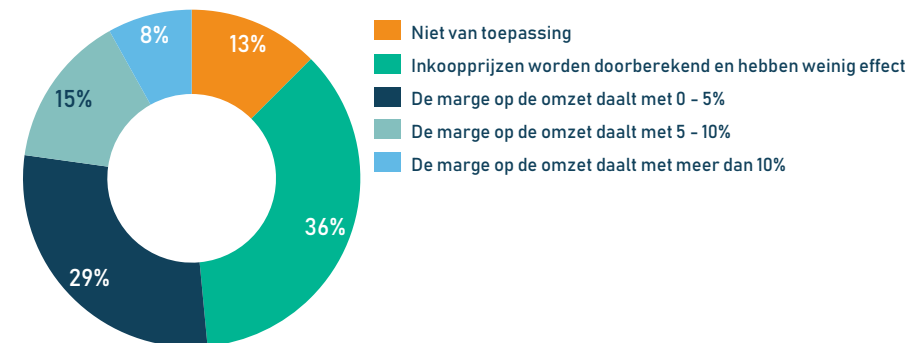
- 91% van de ondernemingen verwacht dit jaar nog haar eigen verkoopprijzen te moeten/zullen verhogen als gevolg van de ontwikkeling in inkooprijzen en lonen.
- Vrijwel alle ondernemingen binnen de detailhandel, (maak)industrie, transport & logistiek en de voedselindustrie voorzien dat ze dit jaar hogere verkoopprijzen moeten/zullen vragen.

Verplaatsen van inkoop en/of productie dichterbij NL

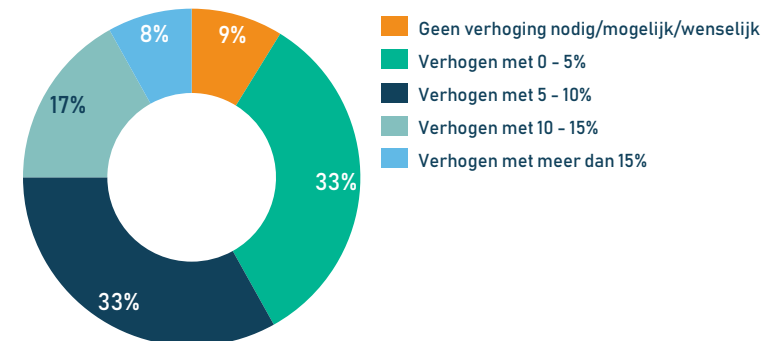
- De versturende effecten van de coronacrisis en de huidige geopolitieke situatie zijn goed zichtbaar binnen de (internationale) aanvoer- en productieketens. Toch geeft 65% van de respondenten aan dat het niet nodig is om dichterbij Nederland in te kopen of te laten produceren. 15% zou wel dichterbij huis willen inkopen/producteren maar geeft aan dat dit niet mogelijk is. 15% geeft aan een blijvend andere inkoopstrategie te (gaan) voeren.
- Van de ondernemingen die van plan zijn inkopen en/of productie te verplaatsen geeft 60% aan deze te verplaatsen van China/Azië naar de EU/EU-regio. 13% wil zijn inkopen en/of productie verplaatsen van Oekraïne/Baltische staten naar de EU/EU-regio. 27% is van plan zijn inkopen en/of productie te verplaatsen van elders op de wereld (geen Azië/Baltische staten) naar (dichterbij) Nederland.

Impact inkooprijzen op de marge van de omzet

Verhoging van verkoopprijzen

- Nee, niet nodig
- Nee, willen wel maar niet mogelijk
- Nee, tijdelijk juist (meer) importeren totdat de omstandigheden weer normaliseren
- Nee, we (gaan) werken aan een blijvend andere inkoopstrategie om (meer) te importeren
- Ja, tijdelijk dichterbij Nederland totdat de omstandigheden weer normaliseren
- Ja, we (gaan) werken aan een blijvend andere inkoopstrategie om dichterbij in te kopen

Coronaschulden blijven uitdagend voor sommige bedrijven

21% van de ondernemingen verwacht de belastingschuld niet binnen de gestelde termijn af te kunnen lossen

Voldoen van opgebouwde schulden

- 26% van de middelgrote bedrijven in Nederland (10-249 medewerkers) maakt gebruik van (bijzonder) belastinguitstel. De totale belastingschuld van deze categorie bedrijven is opgelopen naar € 7,0 mld. per december 2021 (september 2021 € 6,9 mld.)*. Totale achterstand alle bedrijven ongeacht omvang per eind maart 2022 ca. € 21 mld.
- Van de ondervraagde ondernemingen geeft 62% aan dat zij geen belastingachterstand (meer) hebben (enquête november 2021: 74%).
- Van de bedrijven met een belastingschuld is voor 78% de terugbetaaltermijn van 5 jaar voldoende om de schuld naar verwachting te voldoen. 17% verwacht de schuld te kunnen voldoen maar niet binnen de gestelde 5 jaar en 4% geeft aan dat zonder schuldsanering de achterstallige belasting niet voldaan kan worden. Dit is een verslechtering (21%) t.o.v. de verwachting in november 2021 (13% verwachtte toen niet te voldoen binnen de termijn).
- Sectoren die het meest gebruikmaken (aantal bedrijven) van het belastinguitstel zijn de detailhandel, bouw, transport & logistiek en horeca, evenementen & leisure.
- 74% van de middelgrote ondernemingen geeft aan geen NOW terug te hoeven betalen. Van de ondernemingen die wel een deel van de ontvangen NOW dienen terug te betalen, verwacht ca. 6% dit niet binnen de gestelde termijn van 3 jaar te kunnen voldoen.

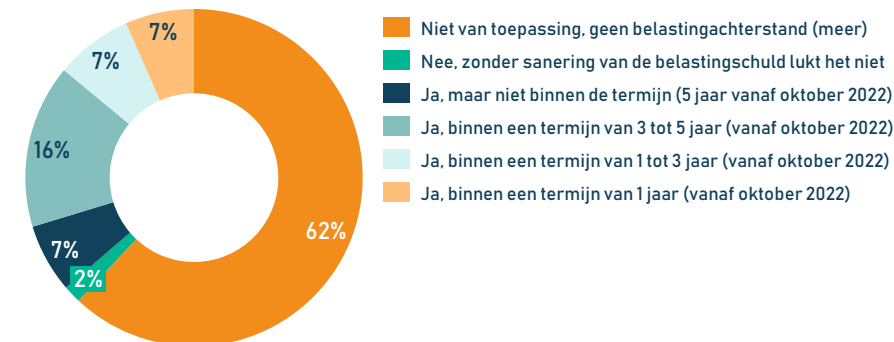
Aanpassing krediet in 2021 of 2022

- Het overgrote deel (78%) van de ondernemingen geeft aan dat er geen aanpassing heeft plaatsgevonden in het bancaire-, factoring-, of werkkapitaalkrediet in 2021 of 2022.
- 12% van de ondernemingen heeft een kredietverruiming verkregen en 4% een kredietbeperking.
- 6% geeft aan een nieuw kredietarrangement te zijn aangegaan.
- Geen van de respondenten heeft aangegeven dat de kredietlimiet of bevoorschotting is ingetrokken door de financier.

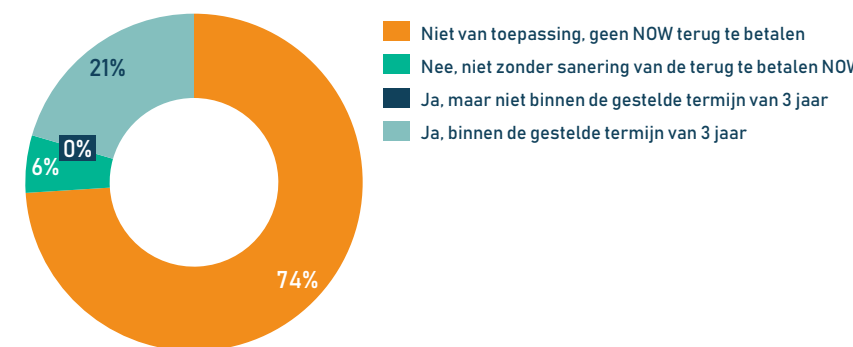
* bron: CBS "Gebruik door bedrijven van steunmaatregelen coronacrisis t/m 31 december 2021"

Aflossing van de belastingschuld

- Niet van toepassing, geen belastingachterstand (meer)
- Nee, zonder sanering van de belastingschuld lukt het niet
- Ja, maar niet binnen de termijn (5 jaar vanaf oktober 2022)
- Ja, binnen een termijn van 3 tot 5 jaar (vanaf oktober 2022)
- Ja, binnen een termijn van 1 tot 3 jaar (vanaf oktober 2022)
- Ja, binnen een termijn van 1 jaar (vanaf oktober 2022)

Terug te betalen NOW

- Niet van toepassing, geen NOW terug te betalen
- Nee, niet zonder sanering van de terug te betalen NOW
- Ja, maar niet binnen de gestelde termijn van 3 jaar
- Ja, binnen de gestelde termijn van 3 jaar

- Ja, bestaand krediet is verruimd
- Ja, nieuw kredietarrangement verkregen bij andere financier(s)
- Ja, kredietlimiet of bevoorschotting is verlaagd maar wel gecontinueerd
- Ja, kredietlimiet of bevoorschotting is ingetrokken door de financier(s)
- Nee, krediet is niet aangepast

Achtergrond enquête

Aanleiding

- De effecten van het coronavirus beïnvloeden nog steeds de omzet en bedrijfsvoering van iedere onderneming. Duidelijk is dat de (duur van de) effecten van het virus nog steeds haar uitwerking heeft op ondernemingen en de economie in de breedste zin.
- Daarnaast worden ondernemingen geconfronteerd met bijzondere factoren als de huidige geopolitieke spanningen, een tekort aan (vakkundig) personeel, moeilijke tot geen verkrijgbaarheid van noodzakelijke grondstoffen en producten, prijsstijgingen, rentestijgingen en grote inflatie.
- Ondernemers, directies en management hebben hun eigen visie op de impact van de huidige situatie op hun bedrijfsvoering. Het is van belang om meer begrip te krijgen voor de beweegredenen van ondernemers, directies en management in deze situatie, alsmede de ontwikkeling daarvan.
- Wat verwachten zij wanneer voor de onderneming?
- Hoe gaat deze perceptie zich ontwikkelen de komende tijd?

Enquête

- Kruger heeft in haar ruim 33-jarig bestaan een groot netwerk opgebouwd o.a. van bestuurders van middelgrote ondernemingen (> 95%: € 2,5 – € 500 mln. omzet).
- De enquête is verzonden naar meer dan 5.000 ondernemers en directie- en managementleden van Nederlandse middelgrote bedrijven uit haar netwerk.
- In de enquête is gevraagd naar hoe ondernemingen gereageerd en geanticipeerd hebben op de coronacrisis, op andere actuele bedrijfseconomie beïnvloedende factoren en wat het verwachte toekomstperspectief is.
- Hiermee is getracht een beeld te krijgen bij de door hen verwachte ontwikkelingen om deze met u te delen.
- Bij de selectie van de per e-mail benaderde personen is getracht slechts één persoon per onderneming te benaderen om dubbele antwoorden per onderneming te vermijden.
- De benaderde groep ondernemingen is waarschijnlijk niet representatief voor de totale landelijke doelgroep. Conclusies mogen dan ook niet zomaar gelden als algemeen geldende landelijke conclusies.
- De uitkomsten van deze enquête zijn gebaseerd op beantwoording door 126 respondenten.
- In deze samenvatting worden de bevindingen gedeeld van de data die werden verzameld in de week van 20 april 2020, 18 mei 2020, 6 juli 2020, 11 september 2020, 9 november 2020, 4 januari 2021, 17 maart 2021, 4 juni 2021, 8 november 2021 en 9 mei 2022.
- Kruger zal deze enquête periodiek herhalen om het beeld te actualiseren en de trends daarvan in beeld te krijgen.

Disclaimer

- Deze resultaten bevatten een samenvatting van de uitkomsten van deze enquête.
- De informatie is uitsluitend bestemd voor informatieoverdracht aan de lezer en pretendeert niet compleet en/of volledig te zijn.
- Op alle dienstverlening door Kruger zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 54151961.
- Kruger aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van besluiten die worden genomen na kennisname van deze samenvatting.

Contactpersonen

- Guido Naafs, gnaafs@kruger.eu en Kees Lieve, clieve@kruger.eu

+31 (0)10 2121 922 | office@kruger.eu | www.kruger.eu | Steupelstraat 50 3065 JE Rotterdam